

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

НОВА УКРАЇНЬСЬКА КНИГА
У ФОНДАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ
БІБЛІОТЕК ДЛЯ ДІТЕЙ

(програма та методика
Всеукраїнського соціологічного дослідження)

Київ – 2021

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

НОВА УКРАЇНСЬКА КНИГА
У ФОНДАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ
БІБЛІОТЕК ДЛЯ ДІТЕЙ

(програма та методика
Всеукраїнського соціологічного дослідження)

УДК 027.625(477):001
Н 72

Відповідальна за випуск А. І. Гордієнко
Укладачі: О. Б. Петренко, Н. Й. Дзюба, В. В. Даниленко
Літературний редактор О. А. Кадькаленко

Нова українська книга у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей : прогр. та методика Всеукраїнського соціол. дослідж. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. О. Б. Петренко, В. В. Даниленко. — Київ, 2021. — 16 с.

Програму та методику Всеукраїнського соціологічного дослідження розроблено з метою вивчення стану комплектування спеціалізованих бібліотек для дітей новою українською дитячою книгою вітчизняного виробництва.

© Національна бібліотека України для дітей

I. ОБГРУНТУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Читання в українському суспільстві нині розглядається як один із ключових факторів розвитку людського потенціалу. Протягом кількох останніх років у державній гуманітарній політиці з промоції читання відбулися позитивні зрушення: створено Український інститут книги (далі УІК), розроблено проект Стратегії розвитку читання на 2021 – 2025 року «Читання як життєва стратегія».

На сьогодні головним вектором діяльності держави з розвитку читання в країні є забезпечення рівного доступу до книжок та інформації для усіх мешканців України. З цією метою УІК проведено закупівлю книжок для поповнення фондів публічних бібліотек. Так, згідно з наказом Міністерства культури України № 797 від 10.09.2018 року «Про затвердження порядку відбору книжкової продукції, що пропонується до закупівлі для поповнення бібліотечних фондів», у 2019 році до бібліотек надійшло 551 назв книжок від 80-ти видавництв. Книгозбірні отримали 669 609 книжкових примірників на суму 85,6 млн грн.

А вже згідно з наказом Міністерства культури та інформаційної політики від 6 листопада 2020 року «Про затвердження переліку книжкової продукції, що придбано для поповнення бібліотечних фондів» від 6 листопада 2020 року № 2271, бібліотекам закуплено 827 назв книжкових видань загальним тиражем понад 380 тис. примірників на суму понад 47 млн грн. Але їх змогли отримати тільки 606 бібліотек, з них – 170 спеціалізованих бібліотек для дітей. І це в той час, коли централізовані державні закупівлі залишаються чи не єдиним джерелом поповнення бібліотечних фондів.

Сьогодні в країні активізувалися заклики до читання, читання якісного, але не всім вдається знайти ті видання, які б відповідали запитам юних громадян. Щоб дитина могла читати сучасну українську книгу її, перш за все, потрібно мати у бібліотеці. Проведені Національною бібліотекою України для дітей (далі – НБУ для дітей) соціологічні дослідження «Я читаю сучасну книжку українською мовою» (2007 р.), «Сучасна українська книжка у читанні дітей» (2020 р.), щорічні моніторинги «Книга року» (2000-2019 рр.) підтверджують думку, що інтенсивність читання дітей, їхня читацька компетентність безпосередньо залежить від наявності у бібліотеках нової сучасної дитячої книги.

У спеціалізованих бібліотеках для дітей вибудовано комплексну ефективну систему промоції читання, де одним із пріоритетних напрямів є щорічне поповнення фондів бібліотеки новими книгами вітчизняних видавництв. Згідно з п. 11 Постанови Кабінету Міністрів України № 72 «Про затвердження Державних соціальних нормативів забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні» від 6 лютого 2019 року фонди публічних бібліотек повинні щороку оновлюватися не менше ніж на 5%.

Доступність книжок українського виробництва на ринку в Україні залишається вкрай низькою. За даними Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова» станом на 2019 рік в Україні було видано менше ніж 0,5 книжки на душу населення (без урахування шкільних підручників, рекламних та інших видань, не призначених для вільного продажу). Кількість видань для дітей та юнацтва у 2019 році становила 2390 друк. одиниць, загальним тиражем 4987,3 тис. примірників, а за 9 місяців 2020 року видано усього 900 назв, загальним тиражем 1672,5 тис. примірників. Проблематичним залишається і придбання книжок через книгарні, адже в Україні їх наразі нараховується близько 300. У регіонах забезпечення рівного доступу дітей до книжок та інформації різняться ще й своєю нерівномірністю щодо місця їхнього проживання. Ресурси бібліотечних закладів у сільській місцевості значно скромніші від міських.

Тож, враховуючи реалії сьогодення з поповненням бібліотечних фондів новою українською книгою спеціалізованих бібліотек для дітей, НБУ для дітей у 2021 році проводить Всеукраїнське соціологічне дослідження «Нова українська книга у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей», що дозволить відстежити стан забезпечення їх новою українською книгою вітчизняного виробництва та порівняти взаємозалежність наявності нової української книги з інтенсивністю її читання.

II. МЕТА І ЗАВДАННЯ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета соціологічного дослідження – визначення стану забезпечення спеціалізованих бібліотек України для дітей новими українськими книгами за 2019-2020 роки і рівня поінформованості користувачів-дітей про її наявність.

Завдання дослідження:

- здійснити аналіз стану поповнення документних фондів спеціалізованих бібліотек для дітей за 2019–2020 рр.;

- вивчити стан укомплектованості бібліотек для дітей кращими зразками нових українських книжок вітчизняних видавництв (за окремим списком);

- визначити рівень читання нових книг серед користувачів-дітей 5-9 класів;

Об’єкт дослідження – документні фонди та користувачі-учні 5-9 класів спеціалізованих бібліотек для дітей.

Суб’єкт дослідження – нові книжки у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей та читанні користувачів-дітей.

III. УЧАСНИКИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Організатори дослідження: НБУ для дітей (розробка програми і методики, організація дослідження, узагальнення отриманих даних, видання аналітичної довідки).

2. Співорганізатори дослідження: обласні бібліотеки для дітей (роз’яснення методики дослідження, забезпечення розповсюдження анкет, таблиць, збір та узагальнення даних по області, відправлення узагальнених даних та анкет у передбачуваних методикою обсягах до НБУ для дітей).

3. Бази дослідження: обласні, міські, районні, селищні, сільські бібліотеки для дітей. Бібліотекарі-учасники дослідження виконують наступні дії:

- заповнюють таблиці;
- здійснюють відбір респондентів;
- проводять анкетування користувачів-дітей;
- заповнюють опитувальник бібліотекаря;
- відповідають за повне заповнення анкет респондентами та достовірність статистичних даних.

IV. МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Методи дослідження. Анкетування: анкетне опитування користувачів-учнів 5-9 класів («Анкета користувача», додаток № 1), бібліотекарів («Опитувальна форма для бібліотекаря», додаток № 2). **Статистичний:** аналіз статистичних даних таблиць («Опитувальна форма для

методиста обласної бібліотеки для дітей», додаток № 3, «Список нових українських книжок та їх наявність у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей», додаток № 4).

Інструментарій.

На електронну адресу кожна з обласних бібліотек отримує посилання на п'ять таблиць:

- Анкета користувача. Доступ до анкети за посиланням мають користувачі ОДБ (12 респондентів), районної, міської, селищної, сільської бібліотек для дітей (на вибір ОДБ, по 12 респондентів). Доступ до таблиць (заповнених відповідей) мають відповідальні фахівці ОДБ та НБУ для дітей.

- Опитувальна форма для бібліотекаря-експерта. Доступ до анкети за посиланням мають бібліотекарі ОДБ (одна анкета на бібліотеку), районної, міської, селищної, сільської бібліотек для дітей (одна анкета на бібліотеку). Доступ до таблиць (заповнених відповідей) мають відповідальні фахівці ОДБ та НБУ для дітей.

- Опитувальна форма для методиста (зведена таблиця по області). Доступ до анкети мають відповідальні фахівці ОДБ та НБУ для дітей. Доступ до таблиць (заповнених відповідей) мають відповідальні фахівці ОДБ та НБУ для дітей.

- Список нових українських книжок та їх наявність у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей. Доступ до анкети мають бібліотекарі ОДБ (одна анкета на бібліотеку), районної, міської, селищної, сільської бібліотек для дітей (одна анкета на бібліотеку). Доступ до таблиць (заповнених відповідей) мають відповідальні фахівці ОДБ та НБУ для дітей.

- Зведена таблиця «Список нових українських книжок та їх наявність у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей». Доступ до анкети мають відповідальні фахівці ОДБ та НБУ для дітей. Доступ до таблиць (заповнених відповідей) мають відповідальні фахівці ОДБ та НБУ для дітей.

Після заповнення анкети вся інформація публікується у таблицях, що відповідають конкретній області, на Google-диску. Доступ до результатів опитування мають визначені фахівці відповідної обласної бібліотеки для дітей та НБУ для дітей. Для відкриття доступу до таблиць Google-диску обласна бібліотека для дітей повинна мати обліковий запис Google (Google-акаунт) та електронну пошту (бажано

---

gmail). Адресу пошти потрібно надати фахівцям НБУ для дітей. Працівники обласної бібліотеки для дітей заповнюють відповідні зведені таблиці, консультують бібліотеки свого регіону щодо проведення дослідження, відслідковують ступінь заповнення анкет.

Аналіз «Анкет користувача» та зведених таблиць по кожній області здійснюють фахівці НБУ для дітей.

Анкету створено на основі сервісу Google Форми. Для її заповнення необхідно визначити область, де знаходиться бібліотека. Далі переходимо до питань анкети.

V. ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

I етап. Розробка програми та методики дослідження (НБУ для дітей – лютий-березень 2021 р.);

II етап. Інформаційне повідомлення обласних бібліотек для дітей про умови проведення соціологічного дослідження (НБУ для дітей – квітень 2021 р.).

III етап. Надання методичної допомоги базовим бібліотекам із питань проведення дослідження (постійно).

IV етап. Опитування респондентів базових бібліотек для дітей та заповнення таблиць (обласні, міські, районні, селищні, сільські – квітень, травень 2021р.).

V етап. Збір та обробка інформації співорганізаторами відповідно до методики дослідження (ОБД – травень, червень 2021 р.).

VI етап. Збір, обробка та узагальнення зібраних даних відповідно до методики дослідження (НБУ для дітей – липень-вересень 2021 р.).

VII етап. Підготовка і випуск соціологічного бюлетеня (НБУ для дітей – жовтень 2021 р.).

Анкета користувача

Дорогий друже!

Національна бібліотека України для дітей проводить соціологічне дослідження «Нова українська книга у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей». Ти маєш можливість взяти участь в оцінюванні книжкового фонду бібліотеки. Просимо дати відповіді на запитання.

1. Чи достатньо, на твою думку, нових українських книжок у бібліотеці?

так

ні

не зовсім

2. Чи відвідував (ла) ти заходи з популяризації української книжки в бібліотеці?

так

ні

3. Які дитячі українські книжки, видані протягом останніх 2-х років, ти прочитав (ла)? *(напиши)* _____

_____

4. Які книжки, що ти хотів (ла) би прочитати, є у фонді бібліотеки в недостатній кількості або ж взагалі відсутні? _____

_____

5. Чи купував (ла) ти або твої батьки за останні два роки нову українську книжку?

так

ні

якщо «так», то вкажи які _____

_____

6. Вкажи свій вік _____

7. Вкажи свою стать: *хлопчик*

дівчинка

8. Бібліотека для дітей, де відбулося опитування:

обласна

міська

районна

селищна

сільська

Дякуємо за відповіді!

Опитувальна форма для бібліотекаря-експерта

Назва бібліотеки _____
_____

Шановні колеги!

Національна бібліотека України для дітей проводить соціологічне дослідження «Нова українська книга у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей». Просимо вас відповісти на запитання та заповнити таблиці.

1. Чи достатньо нових українських дитячих книжок у вашій бібліотеці?

так

ні

2. Чи приєдналася бібліотека до умов процедури поповнення фонду за державною програмою поповнення фондів публічних бібліотек УІК? *так* *ні* *Якщо «так» то яким чином*

3. Назвіть 2-3 найкращі заходи з популяризації нової української книги, проведені бібліотекою в останні два роки:

офлайн _____

онлайн _____

4. Заповніть, будь ласка, таблицю.

Кількісні показники роботи бібліотеки

№ з/п	Назва показника	Кількісні показники на 01.01	
		2020 р.	2021 р.
1	Кількість зареєстрованих користувачів згідно з ЄРК, тис. осіб з одним знаком після коми усього		
	із них згідно з ЄРК за віком до 18 років		
2	Кількість відвідувань масових заходів		
	у тому числі з популяризації нової української книги		
3	Усього фонд		
	у тому числі книг		
4	Усього надійшло у фонд		
	у тому числі книг		
5	Джерела надходження книг (кількість прим.):		
	за кошти місцевого бюджету (районного, міського, ОТГ та ін.);		
	за державною програмою поповнення фондів публічних бібліотек (УІК);		
	за обласною програмою поповнення фондів;		
	за кошти, отримані від грантів;		
	з інших джерел		

1. У запропонованому списку книжок (додаток № 4) впишіть кількість книжок, наявних у фонді бібліотеки (вказіть повну назву бібліотеки).

Опитувальна форма для методиста
обласної бібліотеки для дітей _____ області

Шановні колеги!

Як співорганізаторів проведення Всеукраїнського соціологічного дослідження «Нова українська книга у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей» просимо вас заповнити таблиці.

1. Заповніть, будь ласка, таблицю «Кількісні показники роботи бібліотек для дітей області».

№ з/п	Назва показника	Кількісні показники роботи бібліотек для дітей області станом на 1.01 року									
		обласної		районних		міських		селищних		сільських	
		2020	2021	2020	2021	2021	2021	2020	2021	2020	2021
1	Кількість бібліотек										
2	Усього користувачів згідно з ЄРК, тис. осіб з одним знаком після коми із них згідно з ЄРК за віком до 18 р.										
3	Усього відвідувань масових заходів у т. ч. і з популяризації нової української книги										
4	Усього фонд у т. ч. книг										
5	Усього надійшло документів у фонд у т. ч. книг										
6	Джерела надходження книг (кількість прим.): за кошти місцевого бюджету										
	За державною програмою поповнення бібліотечних фондів (УІК)										
	за обласною програмою поповнення фондів										
	за кошти, отримані від грантів з інших джерел										

2. У запропонованому списку книжок (додаток № 4) у графі, що відповідає видам бібліотек за значенням, вкажіть узагальнену кількість книжок, наявних у фондах бібліотек.

Дякуємо!

Список нових українських книжок та їх наявність у фондах спеціалізованих бібліотек для дітей

Назва бібліотеки _____

№ з/п	Автор	Назва книги	Наявність книг у бібліотеках				Усього прим.
			ОБД	районних	міських	сільських	
1	Андрусак І.	Сірка на порох					
2	Арсєв В.	Проклятий меч					
3	Бачинський А.	Трикутник Зевса					
4	Бова І.	Хаппі та її суперсила					
5	Величко І.	Шахова абетка					
6	Винничук Ю.	Цукровий півник					
7	Вірченко О.	Чарівний Гачок					
8	Воронина Л.	Прибулець з Країни Нямликів					
9	Воронина Л.	Тасмниця пурпурової планети					
10	Воронков К.	Комахи та павуки. Дитяча ілюстрована енциклопедія					
11	Воронкова Я.	Смартфони					
12	Гаврош О.	Героїчні канікули					
13	Гапченко А.	Тварини-винахідники і будівельники					
14	Георгієв А.	Гра королів – королева ігор					
15	Горицвіт Т.	Червона панда на ім'я Феєрверк					
16	Гридін С.	Дорослі ззнацька					
17	Гридін С.	Чужий					
18	Гуменюк Н.	Роденія					
19	Гутніченко А.	Незвичайні професії					
20	Дерманський С.	Чудове Чудовисько					
21	Дерманський С.	Чудове Чудовисько в країні Жаховиськ					
22	Дяченко М.	Олена і Аспирін					
23	Загоровська Л.	На їхніх маленьких плечах					
24	Заржицька Е.	Легенди про козаків					
25	Калинець І.	Данка і Крак					
26	Кирпа Г.	Дивний лис і дивний лис					
27	Кідрук М.	Твердиня					
28	Князевич М.	Шустрик					
29	Кокотюха А.	Жабеня, ставок і море					
30	Кокотюха А.	Тасмниця підводного човна					

31	Корній Дара	Чарівні істоти українського міфу. Духи природи					
32	Корній Дара	Чарівні істоти українського міфу. Духи шкідники					
33	Корній Дара	Чарівні істоти українського Міфу. Домашні духи					
34	Кротюк О.	Песик Чапа					
35	Лапікура В.	Історія одного домовичка					
36	Лущевська О.	Скелет без шафи					
37	Лущевська О.	Залізний вовк					
38	Манів Г.	Як усе почалося? Кн. 1					
39	Манів Г.	Киці-мандрівниці. Друг по листуванню кн. 2					
40	Манів Г.	Киці-мандрівниці. Страшно цікава казка. Кн 3					
41	Маслова Т.	Хочу стати айтїшником					
42	Мензатюк З.	Чарівні слова					
43	Мензатюк З.	Ангел Золоте Волосся					
44	Нікулїна А.	Згряя					
45	Нікулїна А.	Завїрюха					
46	Ніцой Л.	Дві бабуські в незвичайній школі, або Скарб у візку					
47	Павленко М.	Русалонька із 7-В проти Русалоньки з Білокривського лісу					
48	Панарїна І.	ПтахАбетка. Українські пернатї					
49	Прохасько Т.	Так,але...					
50		Рїдна колисанка					
51	Русїна О.	Мїя і мїсячне затемнення					
52	Руткївський В.	Синї води					
53	Третяк А.	Про трьох вїдавжних лицарїв					
54	Трофїмова К.	Українська абетка із завданнями.					
55		Українська колискова					
56	Ушкалов Л.	Сковорода вїд А до Я					
57	Фалькович Г.	Пароплави і кити					
58	Чаклун О.	Мїкробот і робот					
59	Чемерис В.	Вїтька + Галя, або Повїсть про перше кохання					
60	Чуба У.	Мед і Паштет – фантастичнї вїтрогони					

НОВА УКРАЇНЬСЬКА КНИГА У ФОНДАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ
БІБЛІОТЕК ДЛЯ ДІТЕЙ
(програма та методика Всеукраїнського соціологічного дослідження)

Відповідальна за випуск А. І. Гордієнко
Укладачі: О. Б. Петренко, В. В. Даниленко
Літературний редактор О. А. Кадькаленко
Комп'ютерна верстка Н.В. Ярчак.
Підписано до друку 22.03.2021 р.
Зам. № 4. Наклад 15 прим.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Януша Корчака, 60,
м. Київ, 03190
Тел./факс 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
e-mail: library@chl.kiev.ua

Видавець та виготовлювач

НБУ для дітей

вул. Януша Корчака, 60,

м. Київ, 03190

Тел./факс 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<http://www.chl.kiev.ua>

e-mail: library@chl.kiev.ua